

Kommunala lärartjänster:

"Personalens kompetens måste ökas betydligt"

– Från olika håll har hävdats att den statliga regleringen av lärar- och skollärartjänsterna skulle vara en förutsättning för en över hela landet likvärdig skola. Om så vore fallet skulle det naturligtvis vara en avgörande invändning mot kommunaliserade tjänster.

□□ Det skriver skolminister Göran Persson i den proposition om kommunalisering av lärartjänsterna som regeringen lämnade till riksdagen torsdagen den 26 oktober.

Skolministern slår fast att den statliga regleringen av tjänster som lärare, skolledare och syofunktionärer inte är en förutsättning för och inte heller haft sin grund i syftet att uppnå en likvärdighet i utbildning av eleverna i landet. Enligt hans mening har i stället syftet varit att garantera en likformighet över hela landet för lärarna när det gäller löne- och anställningsförmåga.

– Den statliga regleringen av tjänsterna har kommit till uttryck i så omfattande regler och avtal att dessa säkerligen är ett av de starkaste skälen till att skolan i så hög grad anses vara regelstyrd, skriver skolministern i propositionen.

• Ingen tar ansvar

Han anser att det dubbla huvudmannaskapet drabbar både personalen och skolans verksamhet. Kommunerna kan inte driva en samlad personalpolitik – det innebär ett omfattande administrativt merarbete. Ytterst kan det dubbla och därmed otydliga arbetsgivaransvaret leda till att ingen tar det fulla ansvaret för skolans personal. Skillnader mellan olika kommuner när det gäller skollokaler och läromedel t ex är, menar skolministern, en illustration till att det nuvarande oklara ansvarsförhållandet för skolan är olyckligt.

• "Komplikationer"

Skolministern fastslår vidare: – Den bristande samordningen mellan de statliga och kommunala avtalsområdena försvårar en rationell personalplanering. Erfarenheten visar också att samverkan mellan skolan och annan kommunal verksamhet, t ex barnomsorg, har försvårats.

– Det delade personalansvaret medför således en rad komplikationer i olika avseenden, skriver Göran Persson. Han konstaterar att många av dessa "komplikationer" möjligen skulle kunna elimineras även med

ett oförändrat delat huvudmannaskap för bl a lärarna, men fastslår att även om så är fallet "är det för mig uppenbart att det delade personalansvaret i praktiken utgör ett hinder för ett samlat kommunalt driftansvar för skolan".

Ett kommunalt driftansvar för skolan förutsätter enligt skolministerns mening att den statliga regleringen av löne- och anställningsvillkor för de tjänster som i dag har sådan reglering upphör. Han föreslår att detta sker från den 1 januari 1991.

• "Ingen anledning till oro"

– För den berörda personalen kommer den ändrade ansvarsfördelningen självfallet att innebära förändringar, skriver skolministern och konstaterar: Uppenbarligen känner många lärare oro inför dessa.

Han menar dock att det inte finns någon anledning till oro, eftersom "många av de frågor som i dag regleras av staten i stället kommer att hanteras i kollektivavtal".

En reglering av vissa grundläggande förhållanden, t ex behörighet, bör, enligt propositionen finnas kvar. Också läroplanerna med ett till dem kopplat system för uppföljning och utvärdering innebär en garanti i vissa för lärarna grundläggande avseenden, försäkrar skolministern i propositionen.

• Likvärdig utbildning

Oron för att den nationella likvärdiga skolan äventyras i och med övergången till helkommunalt huvudmannaskap är också obefogad om man får tro propositionstexten.

– Det är viktigt att slå fast, skriver dock Göran Persson i det sammanhanget, att likvärdighet inte behöver betyda likformig i betydelsen likadan. Den strävan efter individualisering, anpassning till eleverna, som är

ett viktigt mål för skolan borde innebära att organisatoriska och andra lösningar kan se olika ut i olika skolor.

De områden som är centrala för en fortsatt likvärdig skola är enligt skolministern:

• Läroplanerna

Dessa måste tydligare än i dag ange vilka mål som ska gälla för de olika skolformerna. Skolans mål måste även i fortsättningen vara en nationell angelägenhet och inte något som beslutas lokalt. De nuvarande läroplanerna måste utformas så att de får en direkt påverkan på arbetet i skolan.

• Uppföljning och utvärdering

En betydligt mer genomarbetad utvärdering än i dag, kopplad till precisa måldokument, är, enligt propositionen, något av en grundsten i den framtida målstyrningen av skolan. Härigenom ska information och kunskap kunna föras ut till olika nivåer inom skolans organisation för att det ska bli möjligt att bedöma om och i vilken utsträckning skolans övergripande mål uppnås.

– Till en sådan verksamhetsmässig utvärdering måste också kopplas en utvärdering av skolans ekonomi och organisation, anser Göran Persson. Så att man kan få en bild av hur de samlade statliga och kommunala resurserna används.

– Utvärdering är också en viktig förutsättning för skolans utveckling, skriver skolministern, och betonar att man genom uppföljning av arbetet i klassen och vid den enskilda skolenheten kan få viktiga incitament till förändringar. Förändringar som han menar kan komma till uttryck i arbetsplaner och skolplaner. Vilka i sin tur kan ligga till grund för politiska beslut i kommunen om t ex en förändrad resurstilldelning.

• Lärarutbildningen

Utbildningen av lärarna är ytterligare ett styrmedel för en likvärdig utbildning, enligt skolministern. En analys ska ge besked om dagens lärarutbildning fungerar som instrument för att påverka utvecklingen i skolan eller om det behövs förändringar. Utgångspunkten är bland annat att lärarutbildningen måste vara likvärdig i från skolpolitisk synpunkt viktiga avseenden, bland annat att "läraryrket och dess utövning vilar på en god teoretisk grund och på läroplanens pedagogiska grundsyn". Detta förutsätter, enligt propositionen, en koppling mellan lärarutbildning och forskning.

• Fortbildningen

Enligt skolministern är det "ytterst angeläget med en betydande utökning av personalens kompetens jämfört med i dag". Ett skäl som anförs i propositionen är "den snabba utvecklingen av kunskaper och teorier inom olika områden".

Göran Persson skriver i propositionen att det är tre olika fortbildningsbehov som måste tillgodoses i framtiden:

– För det första behov som har sin utgångspunkt i de nationella mål och ambitioner som finns för skolan. För det andra sådana behov som definieras lokalt på kommun- och skolenhetsnivå. För det tredje fortbildning som har sin grund i den enskilde lärarens behov av utveckling.

• Statsbidragen

Ytterligare en förutsättning för en likvärdig skola är att specialdestinerade statsbidrag av samma storlek som i dag utgår till kommunerna, fastslår skolministern. Han aviserar dock att statsbidraget ska avse "skolverksamheten".

E-R-E

Skolledarna positiva

– Kommunaliseringspropositionen ger möjligheter till förnyelse och förändring i skolan. Vi är i stort sett positiva till förslaget om kommunalisering.

Det säger Sveriges Skolledarförbund i ett pressmeddelande.

Det dubbla huvudmannaskapet har länge varit ett hin-

der när det gäller att förnya, förändra och utveckla skolans verksamhet på bästa sätt, konstaterar skolledarna. Det hade dock varit bättre om skolledarna hade kommunaliserats åtminstone ett halvt år före lärarna, tycker Sveriges Skolledarförbund.

E-R-E

Boka kvällen 7 november!

Informationsmöten i hela landet

Kl 19.30 tisdagen den 7 november ger LR en samlad information om förhandlingsläget i samtliga distrikt.

Närmare uppgift om lokal meddelas genom LR:s lokalombud.

På följande orter hålls möten den 7 november:

LÄN/ORT

Stockholms stad och län
Stockholm

Uppsala
Uppsala

Södermanland
Eskilstuna
Nyköping

Östergötland
Norrköping
Linköping

Jönköping
Jönköping

Kronoberg
Växjö

Kalmar
Kalmar

Västervik
Gotland

Visby
Blekinge
Karlskrona

Kristianstad
Kristianstad

Malmöhus
Malmö
Helsingborg

Halland
Halmstad

Göteborgs och Bohus
Göteborg
Uddevalla

Älvsborgs län
Borås
Vänersborg

Skaraborgs län
Skövde
Mariestad

Värmlands län
Karlstad

Örebro län
Örebro

Västmanlands län
Västerås

Kopparbergs län
Falun

Gävleborgs län
Gävle
Hudiksvall

Västernorrlands län
Sundsvall
Örnsköldsvik

Jämtlands län
Östersund

Västerbottens län
Umeå
Skellefteå

Norrbottnens län
Luleå
Gällivare